

ПРАВНИ АСПЕКТИ БОРБЕ ПРОТИВ КОРУПЦИЈЕ У ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ – de lege lata и de lege ferenda^{*}

Аутори: Бубало, Л.; Јурковић Ц.; Перишић, Ђ.; Омерђеџајић, М.; Шехрић, Е.; Бркић, А.; Бећирај, А.; Копања, С.¹

Увод

Неупитан је негативан утјецај корупције на економски, политички и друштвени развој земље. Осим што оваква појава нарушава интегритет академске заједнице, она утиче и на квалитет образовних услуга и ефикасност образовног система.

Осим анализе међународних, регионалних и домаћих правних аката, те нарочито аутономних аката универзитета, у склопу овог пројекта проведено је и анкетирање студената 3. и 4. године правних и економских факултета универзитета у Мостару (оба јавна универзитета), Источном Сарајеву, Тузли, Зеници, Бихаћу и Бањој Луци. Анкетом је обухваћено 328 испитаника који су дали своје мишљење о постојању корупције, о њеним појавним облицима, спремности на укључивање у различите облике коруптивних понашања, о својој упознатости са антикорупцијским прописима, узроцима, начинима дестимулације и санкционисању учесника у корупцији.

Препоруке

Узимајући у обзир извршену анализу позитивних прописа који се односе на питање корупције, као и тренутно стање у пракси, предлажемо следеће препоруке:

1. Имплементирати заједничку стратегију за борбу против корупције;
2. Доношење интерних аката на универзитетима (укључујући и посебан правилник) који ће детаљније регулисати корупцију, односно мјере за превенцију и борбу против корупције;
3. Устројити посебне органе на универзитетима који ће се искључиво бавити овим питањем;
4. Стална и ефикасна контрола и праћење стања у сузбијању корупције;
5. Едуковање свих учесника у образовном систему о корупцији;

¹ Аутори долазе са следећих универзитета редослиједом како су наведени: Правни факултет Универзитета „Џемал Биједић“ у Мостару, Правни факултет Свеучилишта у Мостару, Правни факултет Универзитета у Источном Сарајеву, Правни факултет Универзитета у Сарајеву, Правни факултет Универзитета у Тузли, Правни факултет Универзитета у Зеници, Правни факултет Универзитета у Бихаћу, Правни факултет Универзитета у Бањој Луци.

6. Оштро санкционисање корупције како се не би поново појављивала;
7. Стимулација студената, академског и административног особља на пријављивање;
8. Пружање заштите лицима која пријаве корупцију;
9. Континуирано спровођење анкетног упитника у вези са корупцијом на универзитетима;
10. Успоставити на универзитетима јединствен телефонски број за пријављивање дјела корупције;
11. Већа ангажованост надлежних органа на нивоу државе и ентитета у борби против корупције;
12. Објављивање публикација о досадашњим и будућим активностима у борби против корупције;
13. Подизање свијести и редовно информисање јавности о штетности и посљедицама дјела корупције.

Закључак

Доношењем ентитетских и кантоналних закона о високом образовању и њиховим усклађивањем са Оквирним законом о високом образовању БиХ, увођењем етичких комитета и комисија, усвајањем етичких кодекса, увођењем система осигурања квалитета, процедурама контроле рада и пословања универзитета указује се на све интензивнија настојања универзитета да се ефикасно носе са проблемом корупције. Али, да би борба против корупције на универзитетима била успјешна неопходно је увести јасније процедуре и јасније дефинисати одговорност образовних институција и других субјеката који судјелују у процесу спречавања корупције. Наиме, досадашња искуства су показала да се одговорност по питању надлежности за покретање поступка или одлучивање углавном пребацује са једног субјекта на други, што доводи до тога да пријаве повреда етичких начела и свих других неетичких понашања остају непроцесуиране.

Успостављање заједничког система за борбу против корупције, чвршће повезивање академске заједнице и продубљивање сарадње са другим субјектима (полиција, тужилаштва, судови и сл.) представља основ за будуће дјеловање у погледу сузбијања корупције у високом образовању.

*

Студија "Правни аспекти борбе против корупције у високом образовању – *de lege lata u de lege ferenda*" настала је као резултат пројекта „Ангажовање студената постдипломских студија из Босне и Херцеговине у сусрет европским интеграцијама“. У пројекту су учествовали студенти мастер и докторских студија са осам јавних универзитета у Босни и Херцеговини, под координацијом и менторством академика проф. др Витомира Поповића и др Зорана Васиљевића, који су на овај начин настојали дати допринос и смјернице за борбу против корупције у високом образовању у Босни и Херцеговини стављањем нагласка на правну страну посматраног проблема. Пројекат је подржан од стране ЕУСР-Специјалног представника Европске Уније у Босни и Херцеговини, а имплементиран преко Правног факултета Универзитета у Бањој Луци.

This publication has been produced with the assistance of the European Union. The contents of this publication are the sole responsibility of the author and can in no way be taken to reflect the views of the European Union./ Ова публикација је настала уз подршку Европске уније. Садржај ове публикације је самостална одговорност њених аутора и не може се прихватити ни у једном виду да одражава погледе Европске уније.

PРАВНИ АСПЕКТИ БОРБЕ ПРОТИВ КОРУПЦИЈЕ У ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ – de lege lata i de lege ferenda *

Autori: Bubalo, L.; Jurković, C.; Perišić, Đ.; Omerćehajić, M.; Šehrić, E.; Brkić, A.; Bećiraj, A.; Kopanja, S.¹

Uvod

Neupitan je negativan utjecaj korupcije na ekonomski, politički i društveni razvoj zemlje. Osim što ovakva pojava narušava integritet akademske zajednice, ona utječe i na kvalitet obrazovnih usluga i efikasnost obrazovnog sistema.

Osim analize međunarodnih, regionalnih i domaćih pravnih akata, te naročito autonomnih akata univerziteta, u sklopu ovog projekta provedeno je i anketiranje studenata 3. i 4. godine pravnih i ekonomskih fakulteta univerziteta u Mostaru (oba javna univerziteta), Istočnom Sarajevu, Tuzli, Zenici, Bihaću i Banjoj Luci. Anketom je obuhvaćeno 328 ispitanika koji su dali svoje mišljenje o postojanju korupcije, o njenim pojavnim oblicima, spremnosti na uključivanje u različite oblike koruptivnih ponašanja, o svojoj upoznatosti sa antikorupcijskim propisima, uzrocima, načinima destimulacije i sankcioniranju učesnika u korupciji.

Preporuke

Uzimajući u obzir izvršenu analizu pozitivnih propisa koji se odnose na pitanje korupcije, kao i trenutno stanje u praksi, predlažemo sljedeće preporuke:

1. Implementirati zajedničku strategiju za borbu protiv korupcije;
2. Donošenje internih akata na univerzitetima (uključujući i poseban pravilnik) koji će detaljnije regulisati korupciju, odnosno mjere za prevenciju i borbu protiv korupcije;
3. Ustrojiti posebne organe na univerzitetima koji će se isključivo baviti ovim pitanjem;
4. Stalna i efikasna kontrola i praćenje stanja u suzbijanju korupcije;
5. Educiranje svih učesnika u obrazovnom sistemu o korupciji;
6. Oštro sankcioniranje korupcije kako se ne bi ponovo pojavljivala;

¹ Autori dolaze sa sljedećih univerziteta redoslijedom kako su navedeni: Pravni fakultet Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru, Pravni fakultet Sveučilišta u Mostaru, Pravni fakultet Univerziteta u Istočnom Sarajevu, Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu, Pravni fakultet Univerziteta u Tuzli, Pravni fakultet Univerziteta u Zenici, Pravni fakultet Univerziteta u Bihaću, Pravni fakultet Univerziteta u Banjoj Luci.

7. Stimulacija studenata, akademskog i administrativnog osoblja na prijavljivanje;
8. Pružanje zaštite licima koja prijave korupciju;
9. Kontinuirano sprovođenje anketnog upitnika u vezi s korupcijom na univerzitetima;
10. Uspostaviti na univerzitetima jedinstven telefonski broj za prijavljivanje djela korupcije;
11. Veća angažiranost nadležnih organa na nivou države i entiteta u borbi protiv korupcije;
12. Objavljivanje publikacija o dosadašnjim i budućim aktivnostima u borbi protiv korupcije;
13. Podizanje svijesti i redovno informisanje javnosti o štetnosti i posljedicama djela korupcije.

Zaključak

Donošenjem entitetskih i kantonalnih zakona o visokom obrazovanju i njihovim usklađivanjem sa Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju BiH, uvođenjem etičkih komiteta i komisija, usvajanjem etičkih kodeksa, uvođenjem sistema osiguranja kvaliteta, procedurama kontrole rada i poslovanja univerziteta ukazuje se na sve intenzivnija nastojanja univerziteta da se efikasno nose sa problemom korupcije. Ali, da bi borba protiv korupcije na univerzitetima bila uspješna neophodno je uvesti jasnije procedure i jasnije definisati odgovornost obrazovnih institucija i drugih subjekata koji sudjeluju u procesu sprečavanja korupcije. Naime, dosadašnja iskustva su pokazala da se odgovornost po pitanju nadležnosti za pokretanje postupka ili odlučivanje uglavnom prebacuje sa jednog subjekta na drugi, što dovodi do toga da prijave povreda etičkih načela i svih drugih neetičkih ponašanja ostaju neprocesuirane.

Uspostavljanje zajedničkog sistema za borbu protiv korupcije, čvršće povezivanje akademske zajednice i produblivanje saradnje sa drugim subjektima (policija, tužilaštva, sudovi i sl.) predstavlja osnov za buduće djelovanje u pogledu suzbijanja korupcije u visokom obrazovanju.

*

Studija "Pravni aspekti borbe protiv korupcije u visokom obrazovanju – *de lege lata u de lege ferenda*" nastala je kao rezultat Projekta „Angažiranje studenata postdiplomskih studija iz Bosne i Hercegovine u susret evropskim integracijama“. U Projektu su učestvovali studenti master i doktorskih studija sa osam javnih univerziteta u Bosni i Hercegovini, pod kordinacijom i mentorstvom akademika prof. dr Vitomira Popovića i dr Zorana Vasiljevića, koji su na ovaj način nastojali dati doprinos i smjernice za borbu protiv korupcije u visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini stavljanjem naglaska na pravnu stranu posmatranog problema. Projekat je podržan od strane EUSR- Specijalnog predstavnika Evropske Unije u Bosni i Hercegovini, a implementiran preko Pravnog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci.

This publication has been produced with the assistance of the European Union. The contents of this publication are the sole responsibility of the author and can in no way be taken to reflect the views of the European Union./ Ova publikacija je nastala uz podršku Evropske unije. Sadržaj ove publikacije je samostalna odgovornost njenih autora i ne može se prihvatiti ni u jednom vidu da odražava poglede Evropske unije.

LEGAL ASPECTS OF THE FIGHT AGAINST CORRUPTION IN HIGHER EDUCATION– de lege lata and de lege ferenda^{*}

Authors: Bubalo, L.; Jurković, C.; Perišić, Đ.; Omerćehajić, M.; Šehrić, E.; Brkić, A.; Bećiraj, A.; Kopanja, S.¹

Introduction

There is no doubt that corruption has a great negative impact on economic, political and social development of the country. Not only does it undermine the integrity of the academic society, but it also affects the quality of educational services and the efficiency of the educational system.

Besides analysing international, regional and domestic legislation, especially autonomous university documents, this project has envisaged a survey of third and fourth-year students of the Faculties of Law and Economics at the universities of Mostar (both public universities), Eastern Sarajevo, Tuzla, Zenica, Bihać and Banja Luka. The survey encompassed 328 students who had given their opinion about the phenomenon of corruption, its forms, their readiness to be engaged in different forms of corruptive conduct, their knowledge about anti-corruptive regulations, causes, methods of disincentive and sanctioning actors of corruption.

Recommendations

Taking into consideration executed analysis of current legislation relating to the issue of corruption, as well as the current situation in the practice, we recommend the following as highly necessary:

1. Implementing a joint strategy for combating corruption;
2. Enacting internal by-laws at universities (including a special rulebook) that shall regulate in detail corruption, i.e. measures for preventing and combating corruption;
3. Establishing special bodies at universities that shall exclusively deal with this matter;
4. Constant and efficient control and follow-up on the situation in the process of preventing corruption;
5. Educating all participants in the educational system about corruption;
6. Severe sanctioning of corruption to prevent its reappearance;

¹ The authors come from the following universities, in the order they are listed: Faculty of Law University of „Džemal Bijedić“ Mostar, Faculty of Law University of Mostar, Faculty of law University of Eastern Sarajevo, Faculty of Law University of Sarajevo, Faculty of Law University of Tuzla, Faculty of Law University of Zenica, Faculty of Law University of Bihać, Faculty of Law University of Banja Luka.

7. Stimulating students, academic and administrative staff for reporting corruption;
8. Offering protection to individuals who report corruption;
9. Continuously performing survey on corruption at universities;
10. Establishing a unique telephone number at universities for reporting an act of corruption;
11. Engaging competent bodies at the state and entities level in combating corruption;
12. Issuing publications about recent and future activities in terms of combating corruption;
13. Raising awareness and regularly informing the public about adversity and consequences of an act of corruption.

Conclusion

Enacting Entity and Cantonal Higher Education Acts and their harmonising with the Framework Act for Higher Education of BiH, introducing ethical committees and commissions, adopting Codes of Ethics, introducing quality assurance systems, work control procedures and university management, show intensive endeavours of the universities to efficiently handle the problem of corruption. However, in order to make the fight against corruption at universities more efficient, it is necessary to introduce clearer procedures and more precise definitions of the liability of educational institutions and other entities who take part in the process of preventing corruption. Namely, recent experience has shown that liability based on the powers to initiate proceedings or to make decisions is usually being tossed from one agent to another, which results in failure to process the claims for breach of ethical principles and all other forms of unethical conduct.

Establishing a joint system for combating corruption, stronger unification of academic community and deepening co-operation with other agencies (police, prosecutor's offices, courts, etc.) represents a foundation for future acting in the context of preventing corruption in higher education.

*

The study entitled "Legal aspects of the fight against corruption in higher education- *de lege lata* and *de lege ferenda*" has been produced as the result of the project „Engaging graduate students in Bosnia and Herzegovina towards European integrations“. The project was participated by students of master and doctoral studies from eight public universities in Bosnia and Herzegovina, under coordination and mentorship of academician prof. Vitomir Popović, LL.D. and Zoran Vasiljević, LL.D., who thus have tried to contribute and offer guidelines to combating corruption in higher education in Bosnia and Herzegovina stressing the legal side of the surveyed problem. The project has been supported by EUSR – Special Representative of European Union in Bosnia and Herzegovina and implemented over Faculty of Law University of Banja Luka.

This publication has been produced with the assistance of the European Union. The contents of this publication are the sole responsibility of the author and can in no way be taken to reflect the views of the European Union.